

Samordnad grundskoleplanering i Stockholm - Sams

Innehåll

Innehåll	1
1. Sammanfattning	2
2. Uppdraget	3
2.1 Mål och uppdrag	4
2.2 Tidigare projekt/arbeten	4
2.3 Övriga punkter som bör beaktas i arbetet	5
3. Prognos och statistik	6
4. Aktivitetsplan	8
4.1 Behovsanalys på stadsdelsnämndsnivå	8
4.2 Övergripande långsiktig lokalplanering	9
4.3 Kommunikationsplan	11
5. Det fortsatta arbetet	12

1. Sammanfattning

Den ökade bostadsproduktionen måste följas av fler förskolor och skolor. På uppdrag av stadsledningskontoret har arbetet med en samordnad grundskoleplanering tagit form under våren. Syftet med det samordnade arbetet är att säkerställa att relevanta aktörer i staden har en gemensam bild av utmaning och angreppssätt för att klara försörjningen av ett växande Stockholm. Planeringsarbetet ska bygga på stadens officiella elevantalsprognoser som levereras från Sweco.

En styrgrupp med biträdande stadsdirektör som ordförande och direktörer från utbildningsförvaltningen, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och SISAB har träffats vid fyra tillfällen under våren och däremellan har arbetsgruppsmöten med representanter från samma förvaltningar hållits med ungefär en månads intervall. Föreliggande rapport är en redovisning av vad som gjorts så här långt och vad som behöver göras framöver.

2. Uppdraget

När staden växer samman följer fler utmaningar som behöver mötas på ett ansvarfullt sätt, kraven på uppdaterad planering och högre grad av samordning höjs. Den ökade bostadsproduktionen måste följas av fler förskolor och skolor. Med ett ökat tryck på platser inom förskola och skola behöver samtliga berörda parter involveras tidigt i planprocessen för att säkerställa behoven.

Utbyggnaden av förskolor och skolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Stadens behov av skolor och förskolor ska utgå från en långsiktig planering. Utbildningsnämnden är ansvarig för att säkerställa att erforderligt antal skolplatser finns att tillgå i såväl befintliga områden som exploateringsområden. Även andra parter i staden har ett ansvar att i planeringsprocessens tidiga skeden utveckla samverkan för att säkra tillgången på platser i förskolor och skolor.

Av budget 2014 framgår följande: *"Antalet barn och elever ökar kraftigt de kommande åren. För att stärka samplaneringen av ny- om- och tillbyggnader av förskolor och skolor finns en särskild skolplaneringssamordnare inom kommunstyrelsen med det övergripande ansvaret att åstadkomma en mer effektiv samverkan mellan berörda parter."*

På uppdrag av stadsledningskontoret har arbetet med en samordnad grundskoleplanering tagit form under våren. En styrgrupp med biträdande stadsdirektör som ordförande och direktörer från utbildningsförvaltningen, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och SISAB har träffats vid fyra tillfällen och däremellan har arbetsgruppsmöten med representanter från samma förvaltningar hållits med ungefär en månads intervall. Vårens möten har varit inledningen på det arbete och de utmaningar som ligger framför oss. Föreliggande rapport är en redovisning av vad som har gjorts så här långt och vad som behöver göras framöver.

2.1 Mål och uppdrag

De övergripande målen och effekterna med arbetet är att:

- Alla elever ska erbjudas plats på en skola inom rimligt avstånd eller efter önskemål
- Utbudet av skolor ska motsvara efterfrågan
- Utbudet ska i huvudsak utgöras av permanenta byggnader
- Kapacitetsutnyttjandet ska förbättras
- Processen för nybyggnad av skolor ska effektiviseras

Syftet med det samordnade arbetet är att säkerställa att relevanta aktörer i staden har en gemensam bild av utmaning och angreppssätt för att klara försörjningen av skollokaler i ett växande Stockholm. Genom en ökad samordning ska arbetet skapa en trygghet i att stadens kraftigt höjda bostadsambitioner följs av en adekvat planering som säkerställer att tillgången/utbudet av skollokaler (primärt för grundskolan men i ett nästa steg även för gymnasieskolan) över tiden motsvarar behovet/efterfrågan. Planeringen sker även fortsättningsvis i ordinarie processer men den stora gemensamma utmaningen kräver en ökad samordning och större samsyn i staden. Blicken lyfts för att öka förmågan att planera på lång sikt.

I uppdraget ingår även att löpande bevaka nybyggnationen av skolor och förskolor i syfte att effektivisera processen samt bedöma behovet av organisation och process för den fortsatta samordnade planeringen.

2.2 Tidigare projekt/arbeten

- SPS – Skolplanering för ett växande Stockholm

Till följd av flera år med rekordstora kullar inom stadens förskolor fick kommunstyrelsen och utbildningsnämnden i

budget 2011 i uppdrag att gemensamt utarbeta en långsiktig plan för hur ökningen av grundskoleelever ska mötas. Projektet avslutas och utvärderas vid utgången av 2014.

- Skolpotential Stockholm

Bostadspotential i Stockholm (BPS) är den långsiktiga produktionsplan som trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret fick i uppdrag att ta fram i samband med budget 2013. Bostadspotentialen för åren 2010-2030 uppgår till 140 000 bostäder. Sweco tog under februari 2014 på uppdrag av stadsledningskontoret fram en förenklad elevantalsprognos fram till 2030 där stadens bostadspotential inarbetades.

Elevantalsprognosen matchades mot utbildningsförvaltningens kapacitet i kommunala skolor. Skolor med inriktnings- eller genomförandebeslut räknades med i kapaciteten.

Stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen tog utifrån elevantalsprognosen fram en grov plan för nya skolor per stadsdelsområde. Underlaget visade på ett stort behov av skolor men siffrorna behövde preciseras och tidsättas. Dessutom visade utredningen att planeringen behöver sträckas till 2040 för att fullt ut få med effekten av de bostäder som byggs fram till 2030.

2.3 Övriga punkter som bör beaktas i arbetet

- Flexibelt lokalutnyttjande inom det pedagogiska området
- Skollokaler ska utnyttjas så effektivt som möjligt
- Integration av förskoleverksamhet för ett mer effektivt resursutnyttjande
- Samarbete med idrottsnämnden kring idrottsytor
- Verka för lägre byggkostnader med given kvalitet

3. Prognos och statistik

- Befolknings- och elevprognos

Stadens officiella befolkningsprognos levereras från Sweco i juni varje år. Prognosen görs på tio års sikt.

Elevantalsprognosen för grundskolan levereras från Sweco i november varje år och bygger på stadens befolkningsprognos från samma år samt aktuellt elevantal per skola från elevantalsavläsning. Grundskolans elevantalsprognos omfattar både egenregi och fristående grundskolor.

Befolknings- och elevantalsprognoserna grundar sig på en rad olika antaganden, däribland:

- Befolkningsstruktur
- Hushållsstorlek
- Barnafödande
- Dödlighet
- Flyttnetto
- Antal bostäder
- Boendetäthet
- Geografi
- Elevströmmar
- Verksamhetskapacitet
- Andel elever i specialskolor

Med anledning av stadens höjda bostadsambitioner sträcker sig den senast levererade befolkningsprognosen till år 2040. I arbetet med den samordnade grundskoleplaneringen beställdes en förenklad elevprognos till och med 2040 utifrån den levererade befolkningsprognosen. Den förenklade elevprognosen blev klar under juni månad och prognostiserar för den senare delen av tidsperioden enbart på stadsdelsnämnds nivå. Prognosen utgår från ett antagande om att antal elever i fristående skolor är konstant och att planeringen för hela utbyggnaden sker i kommunal regi. Staden har ett ansvar för att säkerställa skolplaceringar för alla barn och det är därför viktigt att ta höjd för hela det prognostiserade behovet. Staden ska dock fortsatt verka för att möjliggöra utbyggnad även av fristående verksamhet och i prognosarbetet blir det då viktigt att vara flexibel och anpassa befintlig kapacitet.

- Lokalförsörjningsplan

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år, där budgetåret utgör periodens första år. Planeringen ska utgå från Stockholms stads Vision 2030.

I samband med nämndernas arbete med underlag till budget ska som bilaga till ärendet en lokalförsörjningsplan utarbetas. Detta gäller samtliga nämnder för att ge en samlad bild av stadens lokalförsörjning. Lokalförsörjningsplanen är ett verktyg för att staden på lokal och central nivå ska kunna planera det långsiktiga behovet av lokaler och den utgör ett viktigt led i arbetet att uppnå ett effektivt resursutnyttjande.

Utbildningsförvaltningens lokalförsörjningsplan från 2014 bygger på den ordinarie elevprognosen som sträcker sig till 2022 och som innehåller prognostiserat elevantal ner på skolnivå. I en framåtblick mot bakgrund av Bostadspotential i Stockholm gjordes en grov bedömning om behov av 67 nya skolor till år 2040. Bedömningen byggde på en uppskattning av 0,5 barn per nyproducerad lägenhet, vilket i sig är en vidareutveckling av fullmäktiges förskoletal om 25 barn per 100 lägenheter i nyproducerade områden. Detta planeringstal är ett riktmärke för förskola i nybyggnation och det är vanskligt att använda det som underlag i en långsiktig planering för skolutbyggnad. Staden bör i planeringsarbetet fortsatt hålla sig till den officiella elevantalsprognosen.

4. Aktivitetsplan

4.1 Behovsanalys på stadsdelsnämnds nivå

För att få en geografiskt mer precis bild av utmaningen har en modell för mappning, analys och presentation har tagits fram under våren med Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd som pilotprojekt.

- Mappning av befintliga resurser, inklusive pågående/planerade projekt mot behov/efterfrågan

Områdesansvariga från stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen säkrar gemensamt behov och kapacitet på stadsdelsnämnds nivå. Arbetet sker i takt med utbildningsförvaltningens kapacitetsutredning, se nedan. SISAB:s arbete med fastighetsplaner blir också en viktig pusselbit i det här arbetet. Gruppen har hittat en struktur och ett angreppssätt att arbeta sig fram område för område och helheten beräknas bli klar i slutet av 2014.

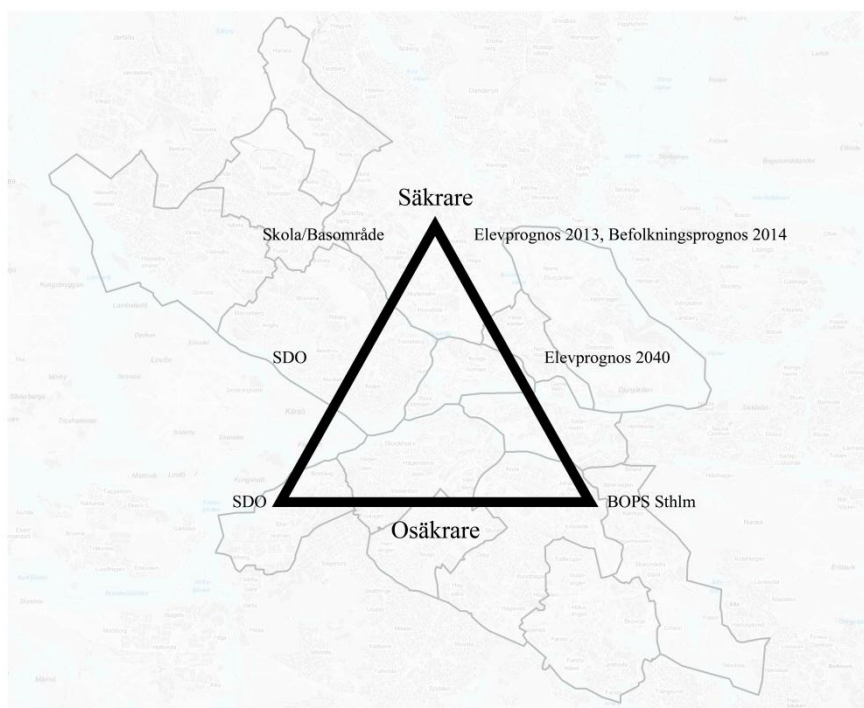

Bild 1 – Illustration behov i tid, plats och mängd

- Kapacitet

En viktig förutsättning för att klara elevökningen är att befintliga lokalers potentiella kapacitet tas tillvara. Under 2014 genomför utbildningsförvaltningen en inventering av samtliga grundskolor för att få en likvärdig bedömning av skolors kapacitet. I processen ingår bland annat inventering på plats, framtagande av målbild för skolans kapacitet och överenskommelse med skolan om möjligt antal elever och grupper. Större kunskap om skolornas kapacitet är en förutsättning för likvärdig bedömning av skolors kapacitet, samt att all kapacitet ska tas tillvara.

- Projektspecifika arbetsgrupper

Att hitta lämplig gruppstorlek och relevanta aktörer för varje grupp är av vikt. Kärnan i planeringsuppdraget ligger hos utbildningsförvaltningen, SISAB, stadsbyggnadskontoret och i vissa fall exploateringskontoret. I övrigt är andra aktörer relevanta utifrån vissa specifika frågeställningar. Stadsdelsnämnderna kan vara viktiga att involvera i arbetet då de utöver ansvaret för förskolan har stor lokalkännedom och nära dialog med medborgarna.

4.2 Övergripande långsiktig lokalplanering

Med en långsiktig stadsövergripande skolplanering kan vi ana tendenser och skapa mental beredskap hos nämnder och bolag. Det är viktigt att påpeka att balans mellan kapacitet och prognos på stadsnivå inte nödvändigtvis innebär att det finns tillräckligt med elevplatser. Ledig kapacitet behöver nödvändigtvis inte finnas där behov finns, vare sig geografiskt eller i rätt årskurs. Redovisning på stadsnivå måste därför följas av redovisning på lägre nivå, stadsdelsnämnds nivå till del av stadsdel.

Prognoser på lång sikt innehåller dock alltid många osäkerhetsfaktorer och har inte samma detaljeringsgrad som prognoser med kortare tidshorisont.

4.2.1 Preliminära resultat

Den förenklade elevantalsprognosen till och med 2040 visar på en ökning av elever i grundskoleåldern med:

- 31 000 elever till 2030
- 41 000 elever till 2040

En teoretisk grundskola motsvarar 840 elever vilket med hänsyn till platser i befintlig kapacitet skulle betyda 25 nya skolor till 2030 respektive 36 nya skolor till 2040. Då vi vet att ledig kapacitet inte nödvändigtvis finns där behov finns, vare sig geografiskt eller i rätt årskurs bedöms behovet av nya skolor till:

- ca 33 nya grundskolor till 2030
- ca 47 nya grundskolor till 2040

Se bilaga 1-5 för kartbilder med bedömt utbyggnadsbehov per tidsspann.

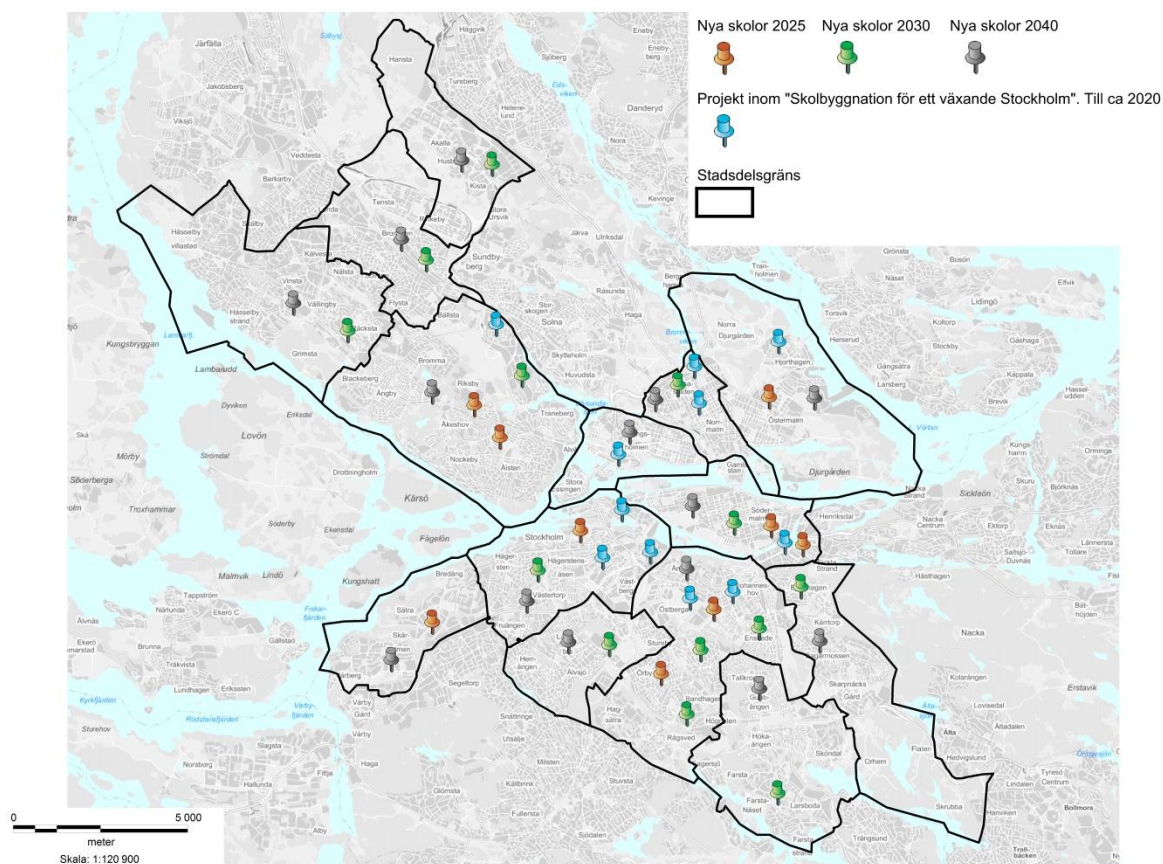

Bild 2 – Nya skolor till 2040

Av detta nettotillskott av platser finns planer och beslut om 11 skolor inom ramen för det pågående projektet ”SPS - Skolplanering för ett växande Stockholm”. Utbyggnaden kommer att ske både i form av nya skolor samt genom utbyggnad av befintliga skolor. Oavsett vilket beräknas investeringsutgiften till cirka 350 tkr per ny plats. Om behovet täcks genom kommunal utbyggnad motsvarar det en investeringsutgift om:

- 9,7 mdr till 2030
- 13,8 mdr till 2040

4.3 Kommunikationsplan

Information om grundskoleplaneringen bör kommuniceras på Stockholms externa hemsida. Under ingången ”Så växer staden” finns befintlig information om stadens skolor som går att utveckla och komplettera. Stadsledningskontoret får i samarbete med utbildningsförvaltningen arbeta vidare med frågan.

Frågeställningar att hantera:

- Vad handlar kommunikationen om och vad är bakgrunden
- Vem/vilka ska nås med informationen
- Hur ska informationen formuleras, vilka ord ska användas
- I vilket skede kan information lanseras
- Vilken tidshorisont ska informationen ha
- Kontaktpersoner på sidan
- Länk till andra delar av www.stockholm.se
- Sökbart på andra delar av www.stockholm.se

Att kommunicera information om skolplaneringen på www.stockholm.se innebär ett stort åtagande för lång tid framåt och rutiner för hur informationen uppdateras och hålls levande måste fastställas:

- När ska aktiviteterna genomföras - tidpunkter
- Vem/vilka är ansvariga för olika aktiviteter
- Vilken kreativ idé kan skapa uppmärksamhet åt insatsen

5. Det fortsatta arbetet

- Formerna för det fortsatta arbetet

Styrgruppen bör framöver träffas ett par gånger per år, till exempel i samband med nya prognoser och uppdaterad lokalförsörjningsplan. Möjligen finns behov av tätare frekvens till en början för att sedan avta när arbetsprocesser och rutiner har satt sig. Arbetsgruppen för samordning träffas fortsättningsvis en gång per månad och avhandlar arbetet med behovsanalysen per stadsdel, kommunikationsplan mm.

- Process för den fortsatta samordnade planeringen

När vi efter utgången av 2014 har en långsiktig grundskoleplanering för hela staden ska denna ses som ett levande dokument. Den fortsatta planeringen bör ske på rullande årsbasis där en årlig avstämning inarbetas. Förslagsvis följer planeringen processen med utbildningsförvaltningens lokalförsörjningsplan som tas i mars varje år i samband med nämndens planeringsunderlag för budget.

Utbildningsförvaltningen kommer att nästa år på stadsövergripande nivå ha tillgång till en elevantalsprognos till 2040. Detta ger förvaltningen möjlighet att tillföra ett långsiktigt perspektiv till lokalförsörjningsplanen som bygger på samma antaganden som den ursprungliga planen.

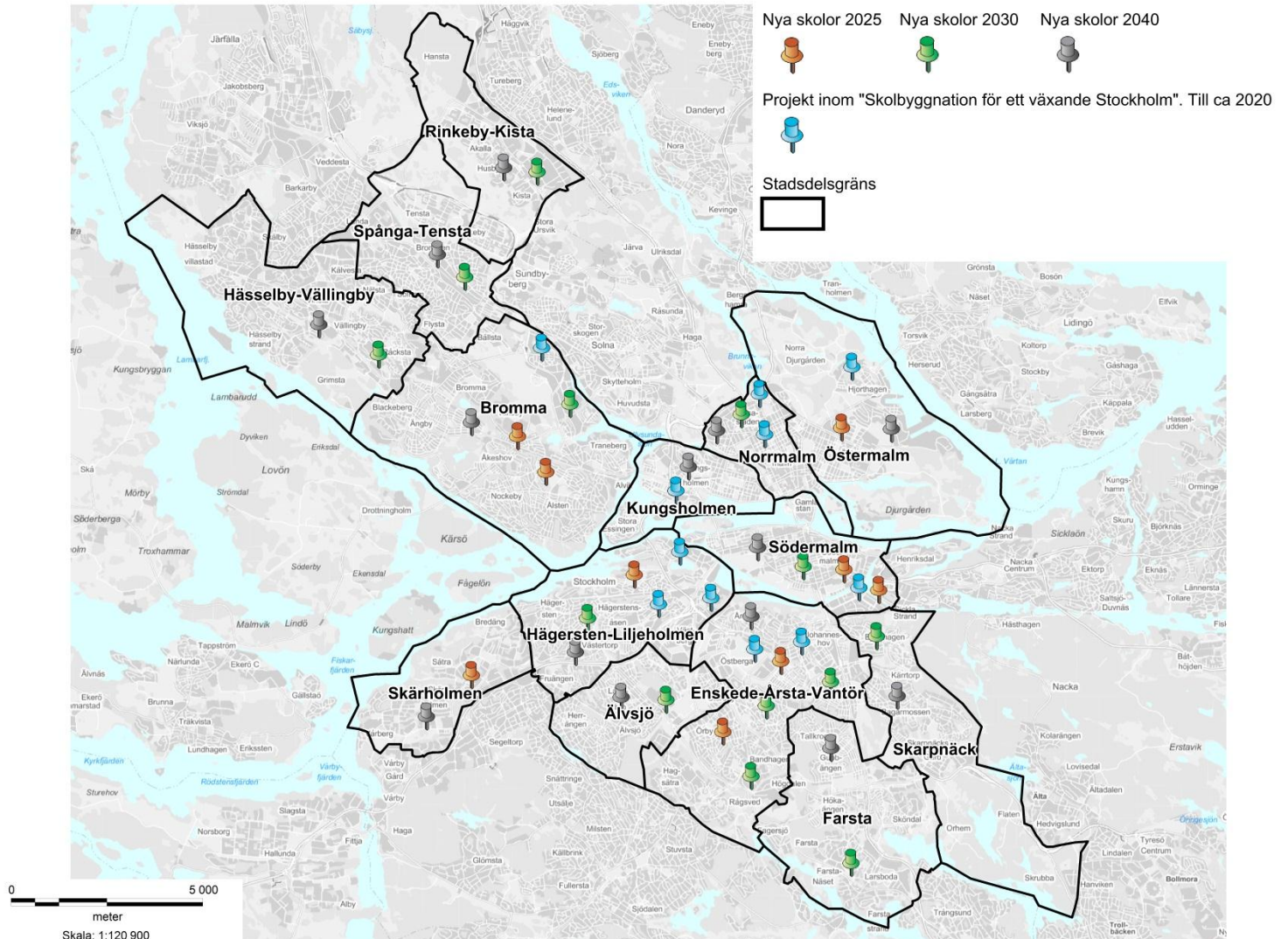
- Beskriva processen/processerna för ett skolprojekt

Med syfte att identifiera vilka moment som är särskilt kritiska och var det eventuellt finns möjlighet att effektivisera processen ska stadsledningskontoret under hösten ta fram en processbeskrivning för ett skolprojekt. Där det behövs tar kontoret hjälp av respektive förvaltning/part för att få fram en så tydlig bild som möjligt.

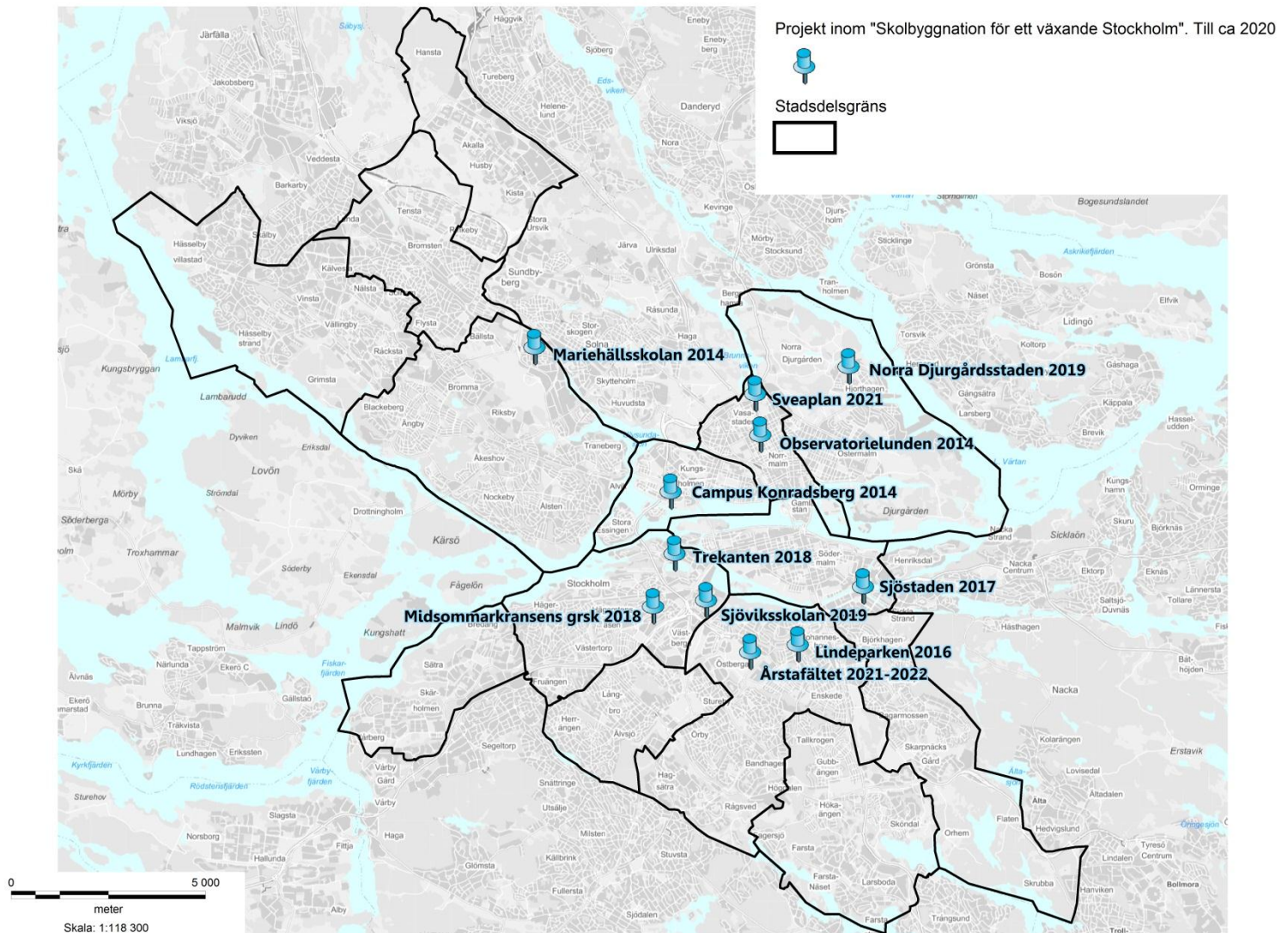
- Hur ser framtidens skola ut

För att kunna planera långsiktigt bör det finnas en allmän referensbeskrivning av hur en flexibel, modern och optimal skola för framtiden kan vara utformad och med vilken kapacitet.

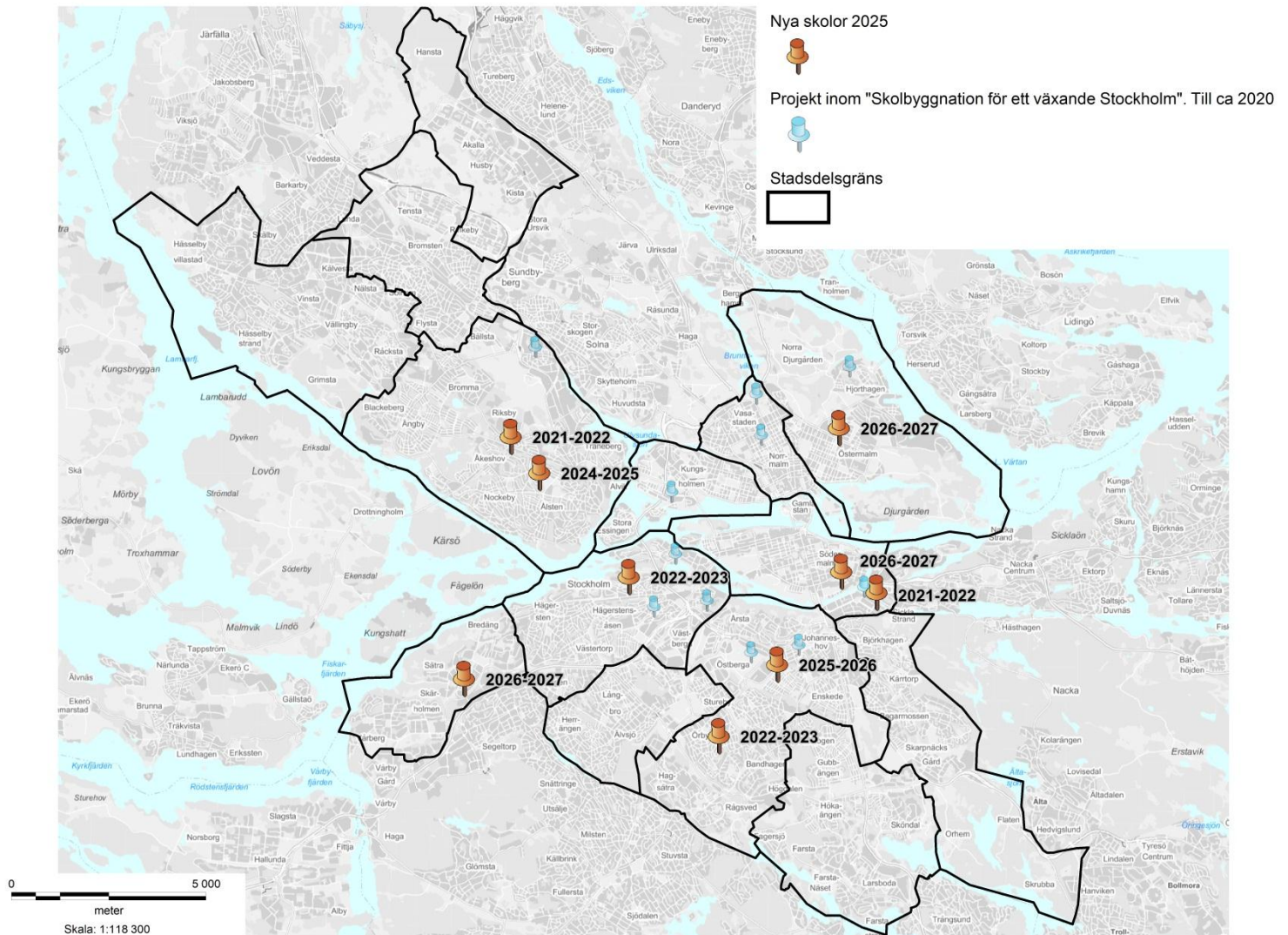
Behov av nya grundskolor till 2040

Projekt inom "Skolplanering för ett växande Stockholm"

Nya grundskolor 2025

Map of Stockholm showing projected school catchment areas for 2029. The map is divided into districts, each labeled with a projected year range (e.g., 2028-2029, 2027-2028, 2033-2034). A legend indicates 'Nya skolor 2030' (green pushpin) and 'Nya skolor 2025' (orange pushpin). A scale bar shows 5000 meters. The map also includes labels for various water bodies and surrounding areas.

Nya grundskolor 2040

